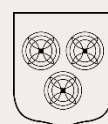

STRATEGI
PROGRAM
HANDLINGSPLAN
POLICY
✓ **RIKTLINJE**
REGLER

Riktlinje för kommunens arbete med nationella minoriteter och minoritetsspråk

**ORSA
KOMMUN**

Orsa kommuns styrdokument

Nivå	Riktningssdokument	Ramdokument
Översiktlig	Strategi <i>avgörande vägval för att nå målen för Orsa kommun</i>	Policy <i>Orsa kommuns hållning</i>
Allmän	Program <i>verksamheter och metoder i riktning mot målen</i>	Riktlinjer <i>rekommenderade sätt att agera</i>
Detaljerad	Handlingsplan <i>aktiviteter, tidsram och ansvar</i>	Regler <i>absoluta gränser och ska-krav</i>

Ur kommunens Riktlinje för Styrdokument, vad är en riktlinje

Riktlinjen ger ett konkret stöd för ett visst handlande och anger till exempel rekommendationer för hur en policy ska uppnås. Riktlinjen utformas för en viss verksamhet och kan betraktas som en allmänt hållen handbok.

Riktlinjen lämnar ett visst utrymme för handläggaren att själv utforma detaljerna i åtgärderna.

Riktlinjen ska ge konkret stöd för hur den befintliga verksamheten ska genomföras. Riktlinjen kan lägga ett golv för vilken nivå som verksamheten ska uppnå, ofta också ett tak för vilken service som bör erbjudas. Riktlinjen kan också vara inriktade på metod och rekommendera vissa tillvägagångssätt.

Beslutad av:	Kommunstyrelsen
Datum för beslut:	2023-12-18 § 179
Dokumentet gäller för:	Samtliga verksamheter i Orsa kommun och dess bolag
För revidering ansvarar:	Verksamhetsområde service och utveckling
Datum för revidering:	
Diarienummer:	KS 2023/196
Revideringsintervall:	Vid behov

Innehåll

Inledning	4
Mål	4
Syftet med riktlinjen.....	4
Ansvar och uppföljning.....	5
De allmänna bestämmelserna enligt minoritetslagen	5
Rätten till information	5
Rätten till språk och kultur.....	5
Rätten till delaktighet och inflytande	6
Rätten till myndighetskontakt på minoritetsspråk	6
Rätten till äldreomsorg på minoritetsspråk	6

Inledning

Judar, romer, samer (som även har ställning som urfolk), sverigefinnar och tornedalingar tillhör nationella minoriteter i Sverige. De nationella minoritetsspråken enligt lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk (hädanefter kallad minoritetslagen) är jiddisch, samtliga varianter av romani chib¹, samiska, finska och meänkieli. För nationella minoriteter gäller självidentifikationsprincipen, vilket innebär att varje individ själv avgör om hen tillhör någon eller några av de nationella minoriteterna och vill göra anspråk på det skydd och stöd som samhället erbjuder. Samhället kan alltså inte ställa krav på någon att styrka sin tillhörighet till en eller flera minoriteter.

Sedan år 2000 har Sverige en nationell minoritetspolitik. Den svenska minoritetspolitiken har i syfte att ge skydd för de nationella minoriteterna och stärka deras möjligheter till inflytande, samt stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande. År 2010 antog riksdagen minoritetslagen vilken innehåller allmänna bestämmelser som handlar om rätten till:

- information
- språk och kultur
- inflytande och delaktighet

År 2019 reviderades lagen så att rättigheter och skyldigheter stärktes ytterligare. Sedan 2019 ska bland annat kommunens arbete med nationella minoriteter och minoritetsspråk styras av mål och riktlinjer.

Mål

Det övergripande målet för Orsa kommuns arbete med nationella minoriteters rättigheter är att skydda de nationella minoriteterna, stärka deras möjligheter till inflytande samt stödja minoritetsspråken så att de hålls levande.

Syftet med riktlinjen

Denna riktlinje riktar sig till samtliga verksamheter i Orsa kommun och kommunens helägda bolag (OLAB, OBAB, OVA och Nodava).

Riktlinjen är framtagen för att säkerställa att de ovannämnda tar tillvara nationella minoriteters rättigheter och lever upp till lagkraven som ställs på kommunen. Riktlinjen utgår från de allmänna bestämmelser i minoritetslagen som har relevans för kommuner som inte ingår i något, enligt minoritetslagen specificerat, förvaltningsområde.

¹ Romani chib är ett samlingsnamn på många olika varieteter och dialekter av språket romani.

Ansvar och uppföljning

Samtliga verksamheterna har eget ansvar för nationella minoriteters rättigheter inom sina ansvarsområden i enlighet med lagstiftningen och denna riktlinje. Verksamheterna ansvarar för att informera kommunstyrelsen vid eventuella avvikelser från denna riktlinje.

De allmänna bestämmelserna enligt minoritetslagen

Minoritetslagen innehåller både allmänna bestämmelser och särskilda bestämmelser. De allmänna bestämmelserna berör samtliga kommuner och regioner medan de särskilda bestämmelserna berör de kommuner och regioner som ingår i förvaltningsområde för nationella minoriteter och minoritetsspråken.

De kommuner som ingår i förvaltningsområden för finska, meänkieli och samiska har specificerats i minoritetslagen. Orsa kommun ingår inte i något förvaltningsområde för minoritetsspråk men det finns fortfarande lagkrav på kommunen enligt minoritetslagen:

- Rätten till information (3 §).
- Rätten till språk och kultur (4 §).
- Rätten till delaktighet och inflytande (5, 5 a §§).
- Rätten till muntliga och skriftliga kontakter med kommunen på finska, meänkieli eller samiska om språkkunnig personal finns (9 §).
- Rätten till äldreomsorg på finska, jiddisch, meänkieli, romani chib eller samiska om språkkunnig personal finns (18 a, 18 b, 18 c §§).
- Kommunen ska anta mål och riktlinje för sitt arbete med nationella minoriteter och minoritetsspråk (5 b §).

Rätten till information

När det gäller rätten till information ska Orsa kommun enligt 3 § i minoritetslagen informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter och det allmännas ansvar enligt minoritetslagen och de föreskrifter som lagen hänvisar till. Informationen ska vara lättillgänglig på kommunens hemsida. Kommunikationsenheten ansvarar för att informationen finns tillgänglig.

Rätten till språk och kultur

Kommunen har ett ansvar att skydda och främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sitt språk och sin kultur i Sverige. Barns utveckling av en kulturell identitet och användningen av det egna minoritetsspråket ska särskilt främjas. Rätten till språk och kultur regleras, förutom i minoritetslagen, även i språklagen (2009:600), skollagen (2010:800) och bibliotekslagen (2013:801).

Utifrån lagstiftningen ansvarar:

- verksamhetsområde lärande för att elever inom grundskolan och anpassad grundskolan som tillhör någon av de nationella minoriteterna erbjuds modersmålsundervisning på minoritetsspråk.
- verksamhetsområde lärande för att information om rätten till modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk ges både till elev och vårdnadshavare.
- verksamhetsområde samhälle för att främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur med ett särskilt fokus på barnens utveckling av kulturell identitet.
- verksamhetsområde samhälle för att säkerställa att det på biblioteket finns litteratur och annan media på minoritetsspråk.
- verksamhetsområde omsorg för att beakta de äldres behov av att upprätthålla sin kulturella identitet.

Rätten till delaktighet och inflytande

När det gäller inflytande och delaktighet ska Orsa kommun enligt 5-5a§§ i minoritetslagen ge de nationella minoriteter möjlighet till inflytande i frågor som berör dem. Samtidigt ska kommunen så långt som möjligt samråda med minoriteterna på ett strukturerat sätt i de frågor som berör dem. Kommunen ska särskilt främja barns och ungas möjligheter till inflytande och samråd i frågor som berör dem och anpassa formerna för detta till deras förutsättningar.

Samtliga verksamheter i Orsa kommun och kommunala bolag ska vid behov genomföra samråd med nationella minoriteter på eget initiativ.

Rätten till myndighetskontakt på minoritetsspråk

Enligt 9 § i minoritetslagen har enskilda rätt att använda finska, meänkieli respektive samiska vid muntliga och skriftliga kontakter i förvaltningsmyndigheters ärenden i vilka den enskilde är part eller ställföreträdare för part, om ärendet kan handläggas av personal som behärskar minoritetsspråket.

För Orsa kommun innebär detta att om det finns tjänstepersoner som behärskar finska, meänkieli och samiska, och vill använda språket i tjänsten, ska samtliga verksamhetsområdena erbjuda möjlighet att det språket används vid kontakt med invånare. Mot denna bakgrund ska samtliga verksamhetsområden vid behov samla kunskap om medarbetarnas språkkunskaper på finska, meänkieli eller samiska. Dock är det frivilligt för medarbetarna att ange om de har den efterfrågade språkkunskapen och att de är villiga att använda språket i tjänsten.

Rätten till äldreomsorg på minoritetsspråk

Enligt 18 a § i minoritetslagen ska en kommun som inte ingår i något förvaltningsområde erbjuda den som begär det möjlighet att få hela eller en väsentlig del av den service och omvårdnad som erbjuds inom ramen för äldreomsorgen av personal som behärskar finska, jiddisch, meänkieli, romani chib eller samiska, om kommunen har tillgång till personal med sådana språkkunskaper.

Utöver det ska även kommunen enligt 18 c § i samma lag informera den som ansöker om bistånd inom ramen för äldreomsorgen om möjligheterna till sådana service och omvårdnad som anges i 18 a §.

När det gäller språktillgänglighet ska en kommun enligt 5 kap. 6§ i socialtjänstlagen (2001:453) verka för att det finns tillgång till personal med kunskaper i finska, jiddisch, meänkieli, romani chib eller samiska där detta behövs i omvårdnaden om äldre människor.

Mot denna bakgrund ska verksamhetsområde omsorg vid behov samla kunskap om medarbetarnas språkkunskaper på finska, jiddisch, meänkieli, romani chib eller samiska. Verksamhetsområde omsorg ska även informera den som ansöker om bistånd inom ramen för äldreomsorg om möjligheterna till sådana service och omvårdnad på minoritetsspråk om det finns medarbetare som behärskar minoritetsspråk och vill använda språket i tjänsten. Dock är det frivilligt för medarbetarna att ange om de har den efterfrågade språkkunskapen och att de är villiga att använda språket i tjänsten.

